

L'ARAGÓ CATALANO-PARLANT MÉS A PROP

La Diputació General d'Aragó, conscient de la importància que té la normalització lingüística en un territori com el seu en què es parlen tres llengües diferents, ha començat a fer alguns passos per aturar el procés de substitució lingüística que aviat seria irreversible si no s'hi posa remei de debò.

Un d'aquests primers passos ha estat la creació d'una col·lecció, «Pa de casa», en llengua catalana, destinada a recollir textos i estudis centrats en les comarques catalano-parlants de l'antic regne: el Matarranya, la Llitera...

El primer volum, que ha servit per batejar la col·lecció i que es subtitola **Converses sobre coses passades i presents de la vila de Calaceit**⁽¹⁾, ja és al carrer i, com indica el subtítol, és un recull de textos centrats en la vida de Calaceit i voltants: tradicions de Nadal i Setmana Santa, collita de les olives i elaboració de l'oli, excursions pels carrers i voltants de Calaceit, etc.

És escrit pel calaceità Santiago Vidiella (1860-1929) en el dialecte del Matarranya, ric en girs i en mots que en molts casos ni trobem al DCVB (Diccionari Català-Valencià-Balear), normativitzat, en una edició francament acurada malgrat alguns errors, per Walter Heim i Artur Quintana, els quals hi han fet, a més a més, una introducció titulada «La llengua de Santiago Vidiella», molt interessant per al Matarranya i comarques veïnes.

El llibre, de fons clarament costumista (intervencions de l'autor, manca d'argument, enyorament del passat...) té interès, malgrat les digressions i el localisme, tant a nivell de llengua com de costums, perquè molts d'ells semblaran, a gent de la Fatarella, de Gandesa, etc., autòctons, tot i que la majoria els semblaran llunyans i, si els recorden, serà a través de les explicacions dels avis.

El volum és fàcilment llegible, tant pel tipus de lletra, com per l'acurada actualització que s'ha fet de l'ortografia; malgrat tot, cal prevenir les persones poc avesades a llegir en català contra una sèrie d'errors, la majoria tipogràfics, tot i que també n'hi ha d'ortogràfics, que hi ha al text, fonamentalment a l'estudi preliminar de José Ignacio Micolau Adell i als peus de fotografies que il·lustren el text. Aquests errors (manques d'accent, castellanismes...) poden confondre el lector ja que no es distingeixen, a diferència del que passa amb els castellanisme que utilitza Vidiella, i per tant podrien considerar-se correctes sense ser-ho.

Per acabar voldria insistir en la importància d'una col·lecció com aquesta pel que té de símbol de recuperació i de normalització, fet que el mateix Conseller de Cultura i Educació de la D.G. d'A. remarca a la seva «Presentación de la Colección», inexplicablement redactada en castellà, encara. Potser valdria la pena, i no crec que fos cap problema ja que se n'han tirat força exemplars, que les biblioteques de la Terra Alta, tot i no pertànyer a l'Aragó, sol·licitessin la col·lecció perquè des de sempre s'ha dit que per ser bons veïns el primer que cal és conèixer-se.

Pere MARTÍ i BERTRAN
Desembre 1984

(1) VIDIELLA JASSÀ, Santiago. **Pa de casa. Converses sobre coses passades i presents de la vila de Calaceit**. Saragossa, Ed. Diputació General d'Aragó, 1984.

